

Ein saklig viðgerð:

Tað fría orðið

Aftursvar frá Høgna av Heiði til greinarøðina »Tann totaliteri staturin« hjá Jens Paula Heinesen

Tað hann, Jens Pauli, sigur, hevur hann havt nærur eitt heilt ár um at bæla hesum eggnum, sum nú bert maður kom úr. Vit frætta, at tað var gitið í vár, tá ið — vit minnst — gomlu partamenn hansara, fólkaflaksmenn, høvdu úr at gera at loypa á Fólki fyrri Friði, William Heinesen og onnur. Líkt er til, at hesin ágangur var ikki nóg mikil, men tvørturímóti tókur íblástur til hetta haturslópið á vinstrafólkið beint upp undir jólini.

Tað skilt, at maðurin leggur upp til orðaskifti, enn eftir ynki helst ikki viðnakkað viðhaldsfólk Sovjets ella ideologiskt »trúgvandi og frelstum« - Tað sigur hann burt út —, tá tað verður »veruleikin... til falsan, til pynt upp á mytuna«. Nei einans tey ið frammanundan bera agg og hatur til kommunismuna og tann sokallaða »totaliteri statin Sovjet«, og helst tey, sum ongantið hava vitjað Sovjet, skulu sleppa at kjakast við J.P.H. Havi eg hoyrt so skapt!

Tvørturímóti meta skilafólk, ið stuðla til fría orðaskiftinum, at eitt viðhaldsfólk kann koma við nógvum góðum sjónarmiðum, og at eitt reiðiligt orðaskifti krevur at báðir partar eru umboðaðir. Eisini meta vit, at fólk ið hava kannað og kent evni at sínum egna kroppi — búð i

landinum — hava bestu fyrirtreyt fyrri at tosa um tað. Og hesa fyrirtreyt eigur JPH ikki, men dittar sær tó at skriva heilar 12 blaðsíður um evnið! Hetta kalli eg fantastiskt! Og góðskan varð jú eisini hareftir.

Er frustration orsökini?

Hvør orsökini kann hugsast at hava elvt til eina slíka greinarøð av tí breckmanska slagnum? Sum flestum kunnugt, gongur rithøvundurin — ella skaldið, sum hann yndar at kalla seg — JPH og verður í einari langsamligari endurminningarskaldsøgurøð, sum í grundini bert eru endurtøkur av gomlum søgum hansara. Sum ein ummælari, Árni Dahl, so beinrakið tekur til: »AT halda fram í sama stilli tykist bókmentligt sjálvdráð...«. Tí fólk eru leidd av hesum endurtøkum og tí eginkæra gabbinum. Tann litla og onga undirtøkan og eftirgáanin, sum folkið hevur sýnt hesum dygdarleysa skaldskapinum, hevur eyðsæð elvt til mikla frustration og vónloysisóði hjá manninum, og tá er tað, hann sum vant setur seg í dikið.

Tann jenspaulska totaliteri hugsanin

JPH kallar

greinarøðina »Tann totaliteri staturin« og sigur, at hann fer bara at víðgera Sovjet. Orðið »totaliter« kenna fólk frá tí kalda krígunum, tá serliga USA var so iðið at grýta eystanlond undir í likum og ólikum, men nýtta tað ongantið um síni vinalond í Suðurameriku og aðrastaðni. Eins og USA tá royndi at tengja almenna ansin at tí »gudleysa, ræðuliga« Sovjetstatinum, fyrri at folkið ikki skuldi hugsa um óskilið í teirra egna bandariki, ger JPH nú tað sama, tí gudarnir vita, at mangt er at átala og rætta á hesum klettum eisini. — »Hygg um teg sjálfvan...«, eiga vit at hugsa og taka upp til viðgerðar tær sokallaðu »totaliteru« leivdrinar (—mær dámar einki hatta ófullfígjapa fremmandu eiti.) hjá okkum sjálvum. Hetta hevði verið rættvis og saklig viðgerð. Í staðin leggur JPH fyrri við hesum: »Aðalreglan um

tann totaliteri statin er henda: Hann er altíð verri enn tú grunar«. (!) Valla havi eg hoyrt gretta betri aðalreglu fyrri grundarleysan illgrunað, og havi eg hug at kalla hetta fyrri »ta jenspaulska totaliteri hugsanina«. Henda aðalregla var stöðil undir greinarøðini sum gjørdist hareftir.

Min hugsan

Samstundis sum eg beinavegin má áðanna, at nógv verður dult fyrri teimum sovjetsku borgarunum av systeminum, má eg eisini áðanna, at nógv verður dult fyrri okkum av okkara systemi. Her hugsi eg um ta tænastru, tíðindastovnar, bókasøvn og útbúgvingarverk bjóða fólkinum. Hetta eru minar royndir av at búgva í báðum systemunum, og eg eri til reiðar at avdúka tær, so við og við. Hesar royndir eigur JPH tíværri ikki. Men kanska er tað júst tí, hann »veit betri«?!

Ymiskar upplýsingar

Tí hann »veit«, at Sovjet »hevur ongan almenning og onga frælsa pressu... upplýsingarnar eru avskeplaðar, litaðar heilar og hálfar lygnir... at sovjetbúgvinn av hesum sama hevur eina púra avskeplaða mynd ikki bara av umheiminum, men eisini av sínum egna. Tí gongur hann sum eitt villfarandi fárutt samband við veruleikan«. Og so hevur hann hoyrt eitt dømi um eini foreldur í Sovjet, sum »vistu ikki um nakað krígg har« — í Afganistan. Jú so? Er tatta satt, so hava hasi

neyðar foreldur hvørki lurtað eftir útvarpi ella hugt í sjónvarp ella tosa við fólk í fyra ár, tí t.d. sjónvarpið hevur hvørja viku sending (líkist TV-aktuelt) frá skilinum í Afganistan, og eg var so heppin at siggja. Sjálvandi vóru tær í parti við Sovjet, eins og allar tær donsku sendingarnar, eg havi sæð, havi verið ímóti Sovjet í Afganistan, og sum vinur mín í USA nú skrivar mær, er tað ikki smettin mætari í USA (—eitt opið samfelag, tað hevur eina frælsa pressu, »veit« JPH.) nú teir tóku Grenada: Sensusurin sensururin forðaði øllum óynsktum — hervaldið loyvd bert »gøðtiknum« tíðindafólki upp á land í Grenada — og amerikanska fólkið fagnar innrásina, siga kanningar!

Annars varð eg ovfarin av tí sovjetiska sjónvarpinum, sum eg fyrr illgrunaði fyrri at bert visa ta ljótu ranguna á teimum kapitalistisku londunum — sum J.P. sigur —, áðrenn eg sá, at teir gud hjálpi mær ikki aftra seg fyrri at sýna øllum teimum 270 miljónum »kúgaðu« sovjetbúgvunum hesi veldugu, stásiligu amerikansku akførini, ið aka oman eftir teimum stóru motorvegnum undir skriggjandi høgum skýskravurum og glæstriborgum miljóningana. Men teir gloyma heldur ikki at visa fátækraþýlingarnar og riðilin av arbeiðsleysum í køuttan fyrri stuðulstovnararnar og suppukokarnar. Sovjetska sjónvarpið afrast heldur ikki at visa sínum fólki teir fantastisku robottarnar í japonsku verksmiðjunum ella

hvussu eitt miðalhúski í Japan húsast, og kann eisini finna upp á at snodda seg fram á gamlar órevsaðar nazibólur í teirra uppskrýddu húsum í Vesturtýskalandi og USA har hesir hugna sær undir veingjabreiði stýrisins. Tó er lýti, sum ikki áttu at verið, eitt nú tann varisliga, litið atfinningarsama viðferðin av landsins ovasta Andropoff, hóast hann er væl dámdur í Sovjet. Men á tann hátt Reagan sleppur at týggja sær í amerikanska sjónvarpinum, og ta totala vald tey krístru hava á Føroya útvarpi og sjónvarpi, er ikki smittin mætari. Ella tak nú hasa donsku TV-aktuelt-sendingina fyrri stuttum um Grenada og støðuna í Miðameriku sum heild: 99% av senditíðini sluppu amerikanskar stjórna-keldur at hava orðið! JPH hevur ikki havt tey vesturlendsku tíðinda-monopolini í huga, og tað spilti greinarøð hansara.

I nógv ár havi eg lurtað eftir útvarpi Føroya og hugt í danska sjónvarpið, og eitt ár hugdi eg í tað sovjetiska. Min niðurstøða er, at sovjetbúgvinn fær eina meira sakliga heildarmynd av heiminum enn føroyingurin. So kunnu summi, ið ongantið hava skeitt í tað sovjetiska sjónvarpið, kalla sovjetbúgvinn »eitt villfarandi fárutt samband við veruleikan«. men eru tað sjálvi.

Eg havi ikki sagt seinasta orðið í hesum máli.

Høgna av Heiði

FF: roknast kann við skrædli í avreiðingarprísi

Mælir landsstýrinum til at hækka játtanina til ráfiskagrunnin

Føroya Fiskimannafelag hevur sent landsstýrinum eitt skriv í samband við tað, at landsstýrið hevur fingið eina umsókn frá ráfiskagrunninum um at lækka prisirnar í úrtið, afturat teimum lækkingum, ið eru farnar fram fyrriár.

Orsökini til umsóknina frá ráfiskagrunninum er hon, at avrokningarprisirnir eru farnir so mikið, at játtanin til ráfiskagrunnin

orkar ikki at bera teir galdandi prisumunirnar.

— Støðan er enn tó hættislig, at ta hetta árið er farið, verður litið og eini eftir av tiltaksgrunninum. Hetta vil siga, at alt annað óbroytt, standa vit yvir fyrri einum rættuligum skrædli í avreiðingarprisunum, og tað ikki seinri enn fyrst í komandi ári, sigur fiskimannafelagið í brævinum til landsstýrið. Framhaldandi verður í

brævinum sagt:

Ringast hjá linuskipunum

— Vit vita, hvørjar avleiðingar hetta kann koma at føra við sær. Ringast verður tað tá hjá linuskipunum. Ymisk tiltøk hava verið gjørd fyrri at bota um teirra møguleikar, sum t.d. at veittur verður hægri prisur fyrri

húkveiddan fisk, men um einki verður gjørt kemur eitt generelt fall í avreiðingarprisunum eisini at raka linuna, og tað áðanna allir partar, at tað tolir hon als ikki.

— Hjá trolarunum er støðan tann, at teir hava gjørt eitt gott ár í serstakliga takkað verið tí hoyrt góða fiskiskapi, sum ehvur verið í ár. Um fiskiskapurin í ár kundi roknast fyrri at vera »normalur« kundi roknast við, at trolarnir toldu um prisirnar lækkaðu nakað.

Roknast kann við minni veiðu og prísi

— Men hesum hava vit onga trygd fyrri. Tað er heldur tvørtur ímóti. Tað kann væl roknast við, at komandi ár verður fiskiskapurin aftur, sum hann hevur verið árin frammanundan, og tá

koma vit at siggja eitt stórt skræll í inntøkuni hjá hesum fiskimonnunum. Ikki bert kann roknast við minni veiðu enn í ár, men ta verður eisini ein munandi lægri prisur enn tann sum hevur verið bæði í ár og í fjør. Og hetta hendir samstundis sum lónarlagið annars sjálvsagt fer hinvegin.

Vit halda, at landsstýrið hevur ávisar skyldur her. Og tær eru í fyrsta umfari at geva ráfiskagrunninum so mikið av játtan í hesum figgarárinum, at prisirnir kunnu haldast á núverandi støðinum. Tað kann ikki vera rimiligt, at fiskimenn eru tann einasti partur av samfelagnum, sum skal merkja at vit hava marknaðarkreppu. Hetta merkir jú ein minskandi inntjening til samfelagið sum slíkt, og byrðarnar av hesum má eisini alt samfelagið vera við til at bera.

Dýr tons fyrri grunnin

Í samband við at figggjar lógin fyrri komandi ár er við at verða fyrireikað nú eigur spurningurin um játtan til ráfiskagrunnin eisini at verða tilkin upp. Her kunnu somu sjónarmið sum nevnt frammanundan takast fram, men vit vilja eisini minna landsstýrið um, at landsstýrið hevur beinleiðis stuðlað eisini prisasetan, sum elvir til at veiða billig fiskaslag, sum t.d. upsa, fyrri at serliga toskastovnin kann verða spardur. Men ein slík prisaseting kostar pening. Nevnt kann, at fram til 1. november eru undir Føroyum veidd umleið 7.000 t. meira av upsa enn í fjør, av kongafiski 600 t. meira og av blálongu 1.500 t. meira. Hetta eru

Framhald á síðu 10